

Облікові міркування щодо COVID-19 для фінансових директорів

Знецінення нематеріальних активів та гудвілу

Швидке глобальне поширення COVID-19 та дії уряду пов'язані з цим серйозно вплинули на бізнес та операції багатьох організацій. На жаль, ще деякий час це стосуватиметься багатьох підприємств. Це має наслідки для їх вартості та вартості багатьох їх активів.

У цьому мінливому середовищі будь-яке знецінення гудвілу та інших довгострокових активів може істотно знизити прибуток. Хоча втрати від знецінення є лише відстаючим показником негативних змін, це не зменшує важливості забезпечення того, щоб звітні значення гудвілу та інших нематеріальних активів відображали відповідну вартість.

Сюди входить будь-яке зменшення вартості, що відображає економічний вплив COVID-19.

Для управлінських команд, які проводять тестування на знецінення власними силами, це може стати суттєвим доповненням до їхньої ролі у часи, коли, більше ніж будь-коли, є критичною повна увага менеджменту до операційної діяльності. В той же час ця сфера, скоріш за все, буде предметом ретельного дослідження та викликом для зовнішніх аудиторів.

Вимога

МСБО 36 «Зменшення корисності активів» прагне забезпечити облік активів за сумою, що не перевищує їх суму відшкодування.

МСБО 36 визначає суму відшкодування активу як найбільшу з наступних двох оцінок: а) його справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж; б) вартості активу при використанні. Справедлива вартість - це сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними та зацікавленими сторонами. Вартість активу при використанні ґрунтується на оцінці майбутніх грошових потоків, які підприємство розраховує отримати від використання активу або від приведеної вартості одиниці, що генерує грошові кошти. COVID-19, ймовірно, вплине як на справедливую вартість за вирахуванням витрат на вибуття, так і на вартість при використанні.

Якщо балансова вартість активу перевищує його вартість відшкодування, актив знецінюється. Тоді МСБО 36 вимагає від суб'єкта господарювання списати актив до суми його відшкодування та визнати збитки від зменшення корисності.

МСБО 36 вимагає щорічно перевіряти зменшення корисності нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання (і будь-яких нематеріальних цінностей, які ще не готові до їх передбачуваного використання) та гудвілу, для інших класів активів, що підпадають під стандарт, суб'єкт господарювання зобов'язаний перевірити актив на предмет зменшення корисності, якщо є показники зменшення корисності.

Нижче наведено декілька питань, які слід врахувати керівництву при оцінці знецінення разом із напрямком, як найкраще реагувати на них.

Чи є COVID-19 фактором знецінення на звітну дату?

Це сильно залежить від дати звітування для суб'єкта господарювання. Для тих, хто звітує на кінець року 31 грудня 2019 року або раніше, відповідь, ймовірно, ні, тому що COVID-19 не вважався значною проблемою для більшості економік та підприємств на цю дату. Однак стандарти обліку вимагають розкриття інформації про суттєві події, що не коригуються після дати балансу, включаючи оцінку фінансових наслідків, коли це можливо. Тим, хто звітує на 31 березня 2020 року або пізніше, явно потрібно буде приймати COVID-19 як показник ознак зменшення корисності для цілей фінансової звітності.

Які найбільш відповідні показники пандемії COVID-19?

Детальні приклади показників, що свідчать про наявність ознак зменшення корисності включені до МСБО 36.12. Найбільш доречні показники наведені нижче (зауважте, що цей список не є вичерпним). Враховуючи поширеність деяких із цих показників, ми рекомендуємо керівництву ретельно розглянути та задокументувати наявність цих факторів та наслідки, які вони можуть мати на їх фінансову звітність.

Зовнішні показники:

- Видимі показники зниження вартості;
- Значні зміни протягом періоду, з негативним впливом на суб'єкт господарювання, у середовищі, в якому працює суб'єкт господарювання, або на ринку для якого призначений актив;
- Балансова вартість чистих активів суб'єкта господарювання є більшою, ніж його ринкова капіталізація.

Внутрішні показники:

- активи, що не використовуються;
- докази того, що економічні показники гірші, ніж очікувалося;
- Плани вибуття (в т.ч. продажу) активу;
- Плани реструктуризації.

Які активи, швидше за все піддаються впливу?

Довгострокові активи ймовірно зазнають впливу. До таких активів зокрема належать:

- права користування активами, що випливають із договорів оренди;
- основні засоби;
- нематеріальні активи.

Як уже згадувалося, МСБО 36 вимагає перевірити ці активи на предмет зменшення корисності при виявленні показників зменшення корисності. Ця перевірка проводиться для окремих активів, якщо вони генерують надходження грошових коштів у значній мірі та незалежно від інших активів. Щодо інших активів та гудвілу, перевірка проводиться зважаючи на одиниці, що генерують грошові кошти, до яких належить актив. У деяких випадках можна достовірно оцінити справедливую вартість за вирахуванням витрат на вибуття на рівні окремих активів, але вартість використання активу можна оцінити лише на рівні одиниць, що генерують грошові кошти (МСБО 36.22).

Суб'єкти господарювання можуть мати активи, які підлягають перевірці на зменшення корисності активів, та які не належать до необоротних активів і не є фінансовими активами. Ці активи повинні бути оцінені на предмет зменшення корисності, оскільки на них може вплинути COVID-19, особливо коли ці суми відображають історичні операції з третіми сторонами, коли кредитоспроможність цих третіх осіб зараз ставиться під сумнів. Наприклад, суб'єкт господарювання, можливо, передплатив за товари чи послуги, але контрагент більше не зможе їх надати або повернути платіж.

Яким чином COVID-19 може вплинути на перевірку знецінення активів?

Нагадуємо, відшкодована сума є вищою з двох оцінок: вартості при використанні та справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж. COVID-19 найчастіше буде впливати на обидві суми.

Багато організацій починають з оцінки вартості при використанні. Це тому, що якщо вартість при використанні перевищує балансову вартість, не потрібно визначати справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж (і навпаки). Однак, якщо вартість при використанні вказує на втрату від зменшення корисності, то слід також оцінювати справедливую вартість за вирахуванням витрат на вибуття, якщо тільки факти та обставини не свідчать про те, що справедлива вартість за вирахуванням витрат на вибуття не буде суттєво вище, ніж вартість при використанні, або його неможливо достовірно оцінити.

Основними складовими кошторису вартості при використанні є прогнозовані грошові потоки, безризикова дисконтна ставка та коригування для врахування змінності, невизначеності та інших факторів, які учасники ринку могли б відобразити при ціноутворенні активу або одиниці, що генерує грошові потоки. На ці коригування також вплине COVID-19. МСБО 36 дозволяє відобразити ці коригування одним із двох способів: шляхом коригування ставки дисконтування або коригування грошових потоків (включаючи припущення щодо довгострокового росту).

У звичайний час підхід з урахуванням ризику у ставці дисконтування є більш типовим. Однак, зважаючи на дуже високий рівень теперішньої невизначеності, підхід, врахування ризику, на очікуваний грошовий потік часто є кращим, оскільки передбачає більш чіткий розгляд більш широкого, ніж звичайного можливого майбутнього результату.

Який би підхід не застосовувався, керівництво повинно забезпечити щоб результат відображав ризики, невизначені та інші фактори, які впливатимуть на рішення учасників ринку щодо ціноутворення. Не менш важливо забезпечити узгодження концепцій грошових потоків та ставки дисконтування, щоб не виникало подвійного врахування ризиків COVID-19.

Яким чином COVID-19 може вплинути на ставку дисконтування?

Визначити ставку дисконтування, скориговану на ризик, набагато складніше буде в цій ситуації. Теперішня нестабільність на фінансових ринках створює додаткові виклики для цього процесу, оскільки параметри, які використовуються для оцінки ставки дисконтування, стають більші непередбачені. Значення для припущень, які були дещо врегульовані в минулому, наприклад використання дохідності довгострокових державних облігацій у якості безризикової ставки, можливо більше не бути доречним. Це означає, що, як ніколи, потрібно оцінювати ставку дисконтування після ретельного аналізу:

- поточної ринкової кон'юнктури;
- ринкових даних порівнюваних за вартістю активів підприємств;
- ризиків активу або одиниці, що генерує грошові кошти, що мають бути оцінені.

Враховуючи, нещодавню нестабільність ринків капіталу, цілком ймовірно що:

- бета для підприємств може зрости (внаслідок збільшення ризику, пов'язаного з прогнозами, враховуючи підвищену невизначеність);
- визначена вартість капіталу може зрости.

Як це вплине на прогнози грошових потоків?

Багато організацій стикаються зі значними перебоями в роботі, зі швидким зниженням чистих грошових потоків та прибутків та тривалою невизначеністю протягом карантину та подальших довгострокових наслідків. Проте прогноз вартості грошових коштів повинен відображати припущення про ці наслідки на основі фактів та обставин на кінець року. Ці припущення повинні бути явними, чіткими та прийнятними. У нинішніх умовах більшості суб'єктів господарювання недоцільно здійснювати свої оцінки результативності, порівнюючи з аналогічним періодом попереднього періоду, особливо якщо дата звітування припадає на період після 11 березня 2020 року, коли Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила про глобальну пандемію.

У міру розвитку ситуації після закінчення року, але до дати затвердження фінансової звітності може бути доступно більше інформації про ступінь серйозності фінансових наслідків. Хоча вихідною точкою є те, що суб'єкти господарювання зобов'язані визначити суми, виходячи з їхніх знань про події на дату звітності, а не після неї, інформація, отримана після звітної дати, можна розглядати, якщо такі умови існували на кінець звітного періоду. Для такої оцінки знадобиться суттєве професійне судження про всі відповідні факти та обставини.

Суб'єкти із звітними датами після початку пандемії COVID-19, швидше за все, матимуть реальні виклики щодо відображення його впливу у єдиному наборі прогнозних грошових потоків через дуже високий рівень невизначеності. Таким чином, компанії повинні розглянути можливість розробки декількох сценаріїв та застосування ймовірностей для кожного, щоб досягти очікуваних грошових потоків. Звітуючи суб'єкти, що застосовують підхід до оцінювання очікуваного грошового потоку, що базується на ризиковості, повинні приділити більше уваги негативним сценаріям для досягнення мети включення ринкового погляду на ризик та невизначеність.

“МСБО 36 ‘Зменшення корисності активів’ прагне забезпечити, щоб активи організації відображалися у сумі, що не перевищує їх суми очікуваного відшкодування”.

Як щодо справедливої вартості за вирахуванням витрат на вибуття?

При оцінці справедливої вартості за вирахуванням витрат на вибуття слід посилатись на реальні ринкові операції, наскільки це можливо. Ціни на розпродаж активів або груп активів можуть не відображати релевантних операцій. У сучасних умовах може бути складніше визначити поточну справедливу вартість через відсутність останніх операцій, що відповідають правилу «витягнутої руки», між учасниками ринку відповідно до того, як вони визначені в МСФЗ 13 «Вимірювання справедливої вартості».

Використовуючи методику оцінки справедливої вартості за вирахуванням витрат на вибуття, вхідні дані та припущення повинні відображати лише ту інформацію, яка була б доступна учасникам ринку на звітну дату. Інформація, недоступна на звітну дату (заснована на звичайному доступі та ретельній перевірці операції, що стосується відповідних активів), не може впливати на справедливу вартість. Якщо при оцінці справедливої вартості використовують непомітні вхідні дані, керівництву необхідно оцінити, як інформація про COVID-19, доступна на звітну дату, впливатиме на рішення учасників ринку щодо ціноутворення.

Як щодо строку корисного використання?

Детальні та чіткі значення прогнозів грошових потоків, як правило, повинні бути не більше п'яти років. Крім детального періоду прогнозування, МСБО 36 вимагає проведення екстраполяції даних з використанням постійних або зменшуваних довгострокових темпів росту. Вплив COVID-19 може спричинити, що суб'єкти господарювання будуть змушені використовувати актив у його поточному стані протягом періоду, який перевищує п'ять років. Однак МСБО 36 дозволяє використовувати детальний прогнозний період більше п'яти років, якщо керівництво не може продемонструвати здатність точно прогнозувати протягом такого періоду. І навпаки, довгострокові припущення щодо темпів зростання, застосовані раніше, можуть бути вже непридатними, особливо якщо економічний вплив COVID-19 розглядається як короткостроковий.

Прогнози грошових потоків також повинні відповідати активу в його поточному стані. Крім того, багато суб'єктів господарювання можуть реструктуризувати свою діяльність у відповідь на COVID-19. Це означає, що керівництву, можливо, доведеться продемонструвати, що будь-які прогнозні поліпшення фінансових показників активу чи підрозділу, що генерує грошові кошти, стосуються активу в його поточному стані, а не через поліпшення або ще

незакінченої майбутньої реструктуризації.

Який вплив на проміжний період (квартальну звітність)?

Показники зменшення корисності можуть з'явитися внаслідок економічних умов, спричинених розповсюдженням COVID-19, і суб'єкту господарювання може бути потрібно перевірити на знецінення та записати збитки від зменшення корисності протягом проміжного періоду 2020 року.

Суб'єкт може визнати збитки від зменшення корисності протягом одного періоду, але в наступний період може бути вказівка на те, що втрати від зменшення корисності, визнані в попередньому періоді, можуть більше не існувати або могли зменшитися. У таких випадках МСБО 36 визначає, що збитки від знецінення активів, визнані у попередні періоди для активу, крім гудвілу, повинні бути сторновані, якщо і лише якщо відбулися зміни в оцінках, що використовуються для визначення відновлюваної вартості активу з моменту визнання останнього знецінення активів. Збитки від зменшення корисності гудвілу не можуть бути сторновані, навіть якщо збиток був визнаний у проміжний період і умови покращилися до кінця року.

Наприклад, розглянемо ситуацію, в якій показники знецінення гудвілу визначаються у I-му кварталі, що закінчився 31 березня 2020 року (Q1-2020), таким чином суб'єкт господарювання проводить додаткову перевірку та визнає збитки від зменшення корисності у I-му кварталі 2020 року. У VI-му кварталі 2020 року підприємство здійснює щорічну перевірку на знецінення гудвілу. Вона показує, що умови покращилися з того часу Q1-2020 та що деякі чи всі втрати від зменшення корисності, що виникають у I-му кварталі 2020 року, не були б визнані на основі цієї останньої оцінки.

Чи може суб'єкт господарювання повернути частину або всі збитки від знецінення гудвілу, визнані в Q1-2020, у Q4-2020? Відповідь "ні" через чітку заборону МСБО 36.

Ця заборона, може здаватися, суперечить принципу МСБО 34 "Проміжна фінансова звітність", що "частота звітності суб'єкта господарювання (щорічна, піврічна або щоквартальна) не впливає на оцінку його річних результатів. Однак це протиріччя було однозначно вирішено Комітетом з тлумачень МСФЗ, який опублікував тлумачення (Тлумачення КТМФЗ 10), що підтверджує, що втрати від зменшення корисності, визнані за гудвілом у проміжному періоді, не можуть бути повернені в наступних періодах.

Чи є МСБО 36 єдиним стандартом, який слід враховувати при розгляді вимог щодо зменшення корисності?

Проста відповідь на це питання - ні. Деякі активи були спеціально виключені із сфери дії МСБО 36, для всіх інших слід застосовувати МСБО 36. Є й інші стандарти, які слід враховувати для тих областей, які були виключені з її сфери застосування МСБО 36.

Актив	Регулюєть ся МСБО 36	Поза межами дії МСБО 36	Якщо поза межами дії, відповідний МСФЗ
Запаси		✓	МСБО 2
Контрактні активи і активи, що виникають внаслідок витрат на підписання та виконання контракту, що визнаються відповідно до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»		✓	МСФЗ 15
Активи не введені в експлуатацію	✓		
Відстрочені податкові активи		✓	МСБО 12
Активи, отримані від виплат працівникам		✓	МСБО 19
Фінансові активи в межах дії МСФЗ 9		✓	МСФЗ 9
Фінансові активи дочірніх підприємств (визначені МСФЗ 10), асоційованих підприємств (визначені МСБО 28), і спільних підприємств (визначені МСФЗ 11), що обліковуються за витратним методом для цілей підготовки окремої фінансової звітності материнських компаній	✓		
Інвестиційна нерухомість (оцінена за справедливою вартістю)		✓	МСБО 40
Інвестиційна нерухомість (оцінена за вартістю)	✓		
Біологічні активи (оцінені за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на вибуття)		✓	МСБО 41
Контракти в межах дії МСФЗ 17 Страхові контракти визнані активами		✓	МСФЗ 17
Необоротні активи (або групи вибуття), що класифікуються як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 «Необоротні активи утримувані для продажу та припинена діяльність»		✓	МСФЗ 5

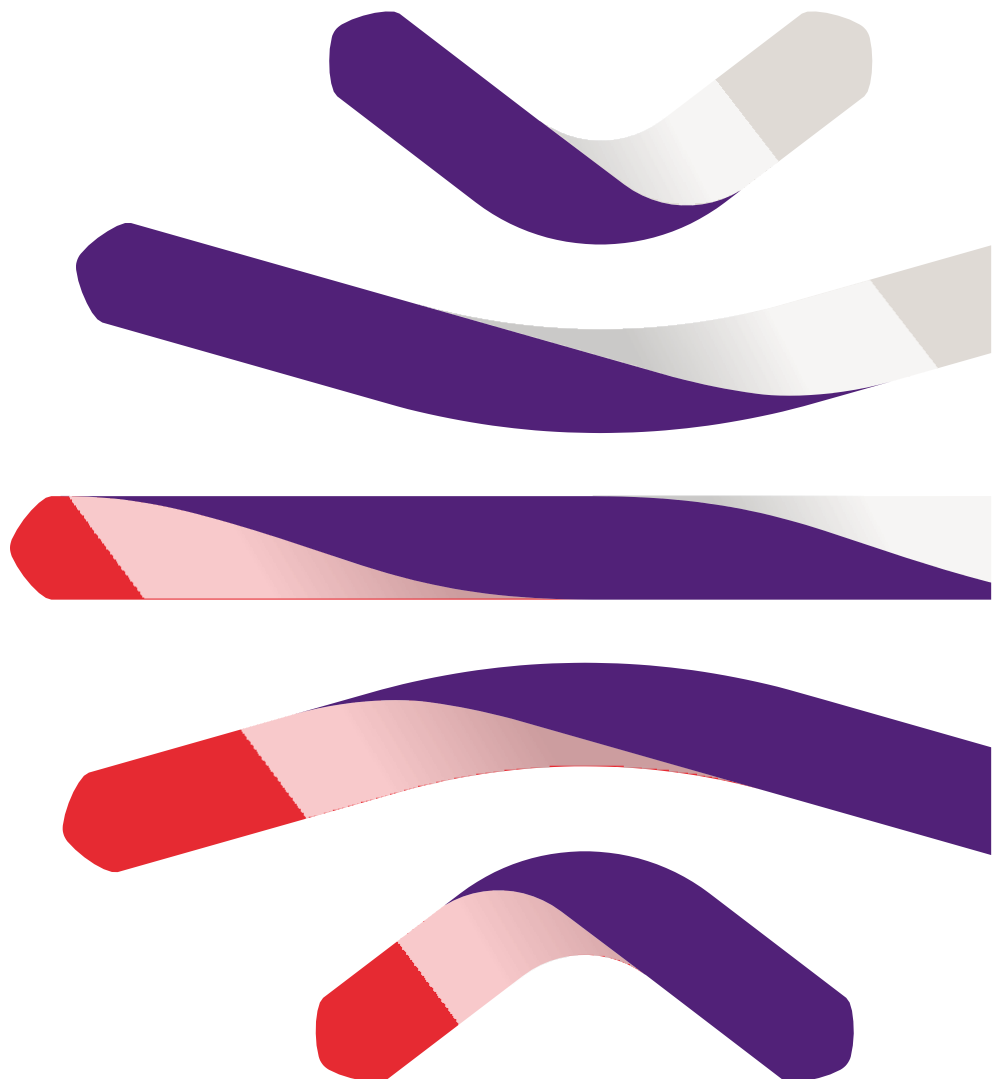
Проведення Зменшення корисності можуть бути складними; перед тим, як зробити остаточні висновки, необхідно розглянути низку стандартів, а іноді може знадобитися залучення фахівців з оцінки. Нарешті, не залишайте оцінку до останньої хвилини, вони можуть зайняти багато часу, для підготовки та подальшої оцінки. Зрозуміло, що регулятори в усьому світі хочуть більше розкривати інформацію щодо витрат, понесених через пандемією COVID-19.

Як Грант Торнтон може допомогти

Підготовка фінансової звітності повинна бути гнучкою та відповідати розвитку ситуації. Маючи доступ до експертів, критичного мислення та точної інформації настільки швидко, наскільки це можливо є критичним – але ваші ресурси можуть бути перенавантажені у цей час.

Ми можемо підтримати Вас в оцінюванні впливу COVID-19 на Ваш бізнес. Експерти з питань оцінки компанії Грант Торнтон виділяють час для незалежної критичної підтримки та надання рекомендацій організаціям, які мають переглянути або кількісно оцінити ризики знецінення нематеріальних активів і гудвілу спричинені впливом COVID-19.

Зараз більш, ніж ніколи бізнесу потрібно співпрацювати зі своїми аудиторами або консультантами з обліку. Якщо Ви бажаєте обговорити будь-які питання порушені в цьому листі, будь ласка, зверніться до вашої контактної особи в Грант Торнтон або до керівника департаменту фінансового консалтингу Грант Торнтон – Іконнікова Владислава (Vladyslav.ikonnykov@ua.gt.com; +380 (44) 484 3364).

COVID-19: АНТИКРИЗОВА КОМАНДА ГРАНТ ТОРНТОН

ОЛЕКСАНДР ЧАЛИЙ

ПРЕЗИДЕНТ ГРАНТ ТОРНТОН
СТРАТЕГІЧНИЙ КОНСАЛТИНГ
E oleksandr.chalyi@ua.gt.com

ВІЛЬФРІД ЗЕРЛЕС

СТАРШИЙ ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
НІМЕЦЬКЕ БЮРО
УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНСАЛТИНГ
E wilfried.serles@ua.gt.com

ОЛЕКСАНДР МАЛИНОВСЬКИЙ

ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
ЮРИДИЧНИЙ КОНСАЛТИНГ
E malynovsky@gmail.com

ВЛАДИСЛАВ ІКОННИКОВ

ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
ФІНАНСОВИЙ КОНСАЛТИНГ
E vladyslav.ikonnykov@ua.gt.com

ІРИНА ТУРОВСЬКА

ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
HR КОНСАЛТИНГ
E irina.turovskaya@ua.gt.com

НАТАЛІЯ РАК

ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
НІМЕЦЬКЕ БЮРО
ПОДАТКОВИЙ КОНСАЛТИНГ
E natalia.rak@ua.gt.com

МАКСИМ ШУТИЙ

ПАРТНЕР ГРАНТ ТОРНТОН
ПОДАТКОВИЙ КОНСАЛТИНГ
E maxim.shutiy@ua.gt.com

ІРИНА ЧАЛА

ДИРЕКТОР З РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ
**КООРДИНАЦІЯ
АНТИКРИЗОВОЇ КОМАНДИ**
E iryna.chala@ua.gt.com
M 067 571 57 57
T +38 (044) 484 33 64
F + 38 (044) 484 32 11